

ORTA VADELİ MALİ PLAN

(2019 - 2021)

GİRİŞ

2019-2021 dönemi Orta Vadeli Mali Planı, Yeni Ekonomi Programı (YEP) kapsamında hazırlanan Orta Vadeli Programla uyumlu olmak üzere 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin merkezi yönetim bütçesi toplam gelir ve gider tahminleriyle birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içerecek şekilde hazırlanmıştır.

2019-2021 döneminde ekonomi politikasının temel amacı, kısa vadede fiyat istikrarının ve finansal istikrarın yeniden tesis edilmesi, ekonomide dengelenmenin ve bütçe disiplininin sağlanması, orta vadede sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik değişimin gerçekleştirilmesidir.

Mali Plan döneminde maliye politikasının temel hedefi merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki mal ve hizmet, sermaye, cari transfer ve faiz giderlerinin azaltılması ve gelirlerin arttırılmasıdır. 2019-2021 döneminde sıkı para ve maliye politikaları eşgüdüm içerisinde yürütülecektir.

Kamuda kaynakların verimli kullanılması, maliyetlerin ve harcamaların azaltılması, gelirlerin kalitesinin arttırılması amacıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde Kamu Maliyesi Dönüşüm ve Değişim Ofisi kurulacak, bu ofis tarafından hazırlanacak ve takibi yapılacak Tasarruf ve Gelir Dönüşüm Programı ile kamu maliyesinde kalıcı iyileştirmeler sağlanacaktır.

Orta Vadeli Mali Plana dayalı olarak hazırlanacak 2019-2021 yılları merkezi yönetim bütçesi, kaynakların belirlenen politika öncelikleri doğrultusunda tahsisini, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır.

Mali disiplin, YEP kapsamında hazırlanan Mali Plan döneminde, ekonomik dengelenme sürecinin en temel destekleyicisi olacaktır. Mevcut harcama programları gözden geçirilerek önceliğini yitirmiş faaliyet ve projeler sonlandırılacaktır. Süreklilik arz etmeyen ve konjoktüre dayalı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık olarak kalıcı mahiyette harcama oluşturulmayacaktır.

Makroekonomik hedefleri destekleyecek ve sürdürülebilir kılacak nitelikli insan gücü ve güçlü toplum hedefiyle ilgili proje ve programlar uygulamaya konulacaktır.

2019-2021 dönemi merkezi yönetim bütçesinin hazırlığına esas teşkil edecek temel makroekonomik göstergeler, gelir ve gider tahminleri, hedef bütçe açığı ve açık finansmanı ile genel ve özel bütçeli idarelerin ödenek teklif tavanlarına Mali Planın izleyen bölümlerinde yer verilmiştir. Kamu idareleri, Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika önceliklerini, makroekonomik göstergeleri ve ödenek tavanlarını esas almak suretiyle, çok yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kendi kurumsal önceliklerini belirleyecek ve 2019, 2020 ve 2021 yılları için bütçe tekliflerini sunacaklardır.

1. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN DAYANDIĞI TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKALAR

1.1. Temel Makroekonomik Göstergeler

2019-2021 dönemi merkezi yönetim bütçesi gelir ve gider tahminlerinin belirlenmesinde, Orta Vadeli Programda öngörülen ve Tablo 1’de yer alan makroekonomik göstergeler esas alınmıştır. Kamu idareleri tarafından 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin olarak sunulacak bütçe tekliflerinde söz konusu göstergeler dikkate alınacaktır.

Tablo 1- Temel Makroekonomik Göstergeler

	2019	2020	2021
GSYH Büyümesi (% , Sabit Fiyatlarla)	2,3	3,5	5,0
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	4.450	5.150	5.742
TÜFE Yılsonu (%)	15,9	9,8	6,0

1.2. Bütçe Giderlerine İlişkin Temel Politikalar

1. 2019-2021 döneminde, kamu harcama politikasının çok yıllık bütçeleme yaklaşımı çerçevesinde, belirlenen politika öncelikleri dikkate alınarak ve kamu idarelerine tahsis edilen ödenek tavanları doğrultusunda yürütülmesi esas olacaktır.

2. Kamu kaynaklarının kullanımının etkinliğini takip etmeyi kolaylaştıracak, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıracak program bazlı performans esaslı bütçeleme hayata geçirilecektir.

3. Kaynak kullanımında etkinliği artırmak ve hesap verebilirliği güçlendirmek amacıyla, kamu harcamalarına ilişkin karar alma süreçlerinde kamu kaynağının karşılığının en iyi şekilde alınmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda verimli olmadığı belirlenen harcama programları kaldırılacaktır. Mali yükleri ve etki analizleri de dikkate alınarak yeni harcama programı oluşturulması sınırlandırılacaktır.

4. Kamu kurumlarının uzun vadeli tedarik planları hazırlanacak, benzer ihtiyaçlarının ortak alım yöntemiyle temin edilmesi yaygınlaştırılacaktır. Kamu alımlarının; Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine katkı sağlayacak, yerlileştirmeyi ve teknoloji transferini teşvik edecek şekilde kullanılması uygulamasına devam edilecektir.

5. Kamu kurumlarında taşıt kullanımında maliyet etkinlik analizleri yapılarak tasarruf sağlamaya yönelik gerekli tedbirler alınacaktır. Kamu hizmeti sunumuyla doğrudan ilişkisi olmayan makam aracı, lojman ve sosyal tesislere yönelik harcamalar sınırlandırılacaktır.

6. Sağlık harcamalarının azaltılması için koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri geliştirilecektir. Birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliği artırılabilecektir. Maliyet avantajı sağlamak amacıyla Tedarik Paylaşım Platformu ve tedarik zinciri iyileştirme çalışmaları yürütülecektir. Farkındalık ve izleme değerlendirme faaliyetleri yürütülerek ilaç kullanımının optimize edilmesi ve ilaç maliyetlerinin azaltılması konusunda projeler uygulamaya konulacaktır.

7. İhalesi yapılmamış ve ihalesi yapılmış ancak başlanmamış projeler askıya alınacaktır. Devam eden projelerden finansman koşulları uygun olanlar için yeni ve daha uzun zamana yayılmış iş planları oluşturulacaktır. Mega-altyapı projeleri doğrudan yabancı yatırım yoluyla, uluslararası finansman ile hayata geçirilecektir. Kamu özel iş birliği (KÖİ)

uygulamalarının, daha etkin ve finansal açıdan verimli olmasına yönelik bir çerçeve oluşturulacak; bu çerçevede uygulamaların bütüncül olması sağlanacaktır.

8. Eğitim sisteminde, istihdam ile uyumlu eğitim planlaması yapılacak, istihdam edilebilirlik artırılabilecek, eğitim kaynakları etkin kullanılacak ve etkili eğitim programları tasarlanacaktır. Eğitimde adaletin sağlanması amacıyla öğrenciler, okullar ve bölgeler arasında mali kaynak, öğretmen ve yönetici niteliği, eğitim donanımı ve kazanımlar açısından oluşan farklılıkların azaltılması için okulu merkeze alan bir sistem yaklaşımı benimsenecektir.

9. Tarım sektörüne verilen destekler, üretici geliri ve tüketici refahı ile üretimde etkinlik, verimlilik ve kalitenin artırılmasını sağlamaya yönelik olarak şekillendirilecek ve sadeleştirilecektir. Tarımda Milli Birlik Projesi hayata geçirilerek tohumdan sofraya gıda değer zinciri, gıda güvenliği ve uluslararası rekabet önceliğinde, yeniden yapılandırılacaktır.

10. Kamu idarelerinin kamu iç kontrol standartlarına uyum kapasitesi artırılacak, kamuda risk yönetimi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

11. İç denetim sisteminin idarelerde daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla insan kaynakları altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız verilecektir. Kamu idarelerinin Kamu İç Denetim Standartlarına uyum düzeylerinin artırılması sağlanacaktır. Kamu idarelerinde iç denetim faaliyetlerinin dış değerlendirmesi faaliyetlerine devam edilecektir.

12. Mali Yönetim ve Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Biriminin izleme fonksiyonu güçlendirilecektir. Kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol alanındaki hizmetlerinin etkinliğini artırmaya yönelik olarak insan kaynakları alt yapısını güçlendirmek amacıyla faaliyetler yürütülecektir. Bu çerçevede, kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrole ilişkin kurumsallaşma, düzenleme ve uygulama düzeylerinin elektronik ortamda izlenmesine ve yönlendirilmesine ilişkin çalışmalara devam edilecektir.

13. Merkezi yönetim bütçesinin kamuoyu tarafından daha kolay anlaşılması amacıyla hazırlanan Vatandaş Bütçe Rehberinin yayımlanmasına devam edilecektir.

14. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde mali saydamlığın ve hesap verebilirliğin sağlanması amacıyla, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan Devlet Muhasebe Standartlarına, muhasebe yönetmeliklerinin uyumu büyük oranda sağlanmış olup uyum çalışmalarına devam edilecektir.

15. Uluslararası standartlara uygun ve uygulamaya yönelik tereddütleri gideren mali istatistiklere ilişkin usul ve esasların yer aldığı Mali İstatistik Yönetmeliği Resmi Gazetede yayımlanmış olup yönetmeliğe uygun mali istatistik tablolarının üretimine ve yayımına yönelik faaliyetlere devam edilecektir.

16. Mali yönetim sistemimizin temel fonksiyonları olan; makroekonomik tahmin ve planlama, mali planlama, bütçe hazırlık, bütçe işlemleri ve bütçe uygulama, nakit yönetimi, borç yönetimi, gelir yönetimi, kamu personel yönetimi, varlık yönetimi, muhasebe ve mali raporlama, izleme ve değerlendirme ile denetim süreçleri, birlikte çalışabilirlik prensipleri çerçevesinde bütünleşik bir yapıya kavuşturulacaktır. Böylece, harcama süreçlerindeki kontrol düzeyi artırılabilecek, mali işlemlere ilişkin süreçler daha hızlı yerine getirilecek ve karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemleri daha yaygın kullanılacaktır. Başta e-fatura ve e-teminat mektubu olmak üzere elektronik belge kullanımının artmasına bağlı olarak kaynak kullanımında etkinlik sağlanarak maliyetler düşürülecektir.

17. Kamu idarelerine tahsisli olan Hazine taşınmazlarından ilgili idare tarafından tahsis amacına uygun olarak kullanılmayanların belirlenmesi, belirlenen bu taşınmazlara başka bir kamu idaresince kamu hizmetlerinin yürütülmesi için ihtiyaç duyulması halinde bu idarelere tahsisi, aksi halde ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

18. Kamu taşınmazlarının, başta tarım, hayvancılık, ağaçlandırma, enerji, turizm, kentsel dönüşüm ve konut stokunun yenilenmesi olmak üzere yatırımları teşvik amacıyla kullandırılması sürdürülecektir.

1.3. Bütçe Gelirlerine İlişkin Temel Politikalar

1. Kamu gelir politikaları 2019 yılında gerekli mali alanın temini suretiyle makroekonomik dengelenme sürecinin desteklenmesi; 2020-2021 döneminde ise kamu harcamaları için ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanması, sosyo-ekonomik kalkınma ve adaletin desteklenmesi, ekonominin uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılması ve yurt içi tasarruflara katkı sağlanması hedefleri doğrultusunda yürütülecektir.

2. Gelir politikaları vergi adaletini pekiştirme, vergi tabanını genişletme, vergiye gönüllü uyumu artırma, kayıtlı ekonomiye geçişi hızlandırma ile analiz ve denetim kapasitesini güçlendirme amaçlarına uygun olarak istikrar ve öngörülebilirlik temelinde yürütülecektir.

3. Vergisel teşvikler gözden geçirilerek vergi harcamaları ve bunların mali etkileri hakkında kamuoyunun düzenli olarak bilgilendirilmesine devam edilecektir.

4. Etkinliği olmayan istisna, muafiyet ve indirimler kademeli olarak kaldırılarak vergi sistemi daha bütüncül, sade ve etkin hale getirilecek, vergi tabanı genişletilecek ve vergide adalet pekiştirilecektir.

5. Ekonomik dengelenme sürecine katkı sağlamak adına lüks ve/veya ithal yoğunluğu yüksek ürünler tespit edilerek bunlara ilişkin vergisel düzenlemeler yapılacaktır.

6. Gayrimenkul vergilendirme sistemi tapu harçları ve emlak vergilerinin taşınmazların gerçek değerleri üzerinden alınmasını destekleyecek şekilde gözden geçirilecektir.

7. Yüksek katma değere sahip yatırımlar ile nitelikli istihdam artışı vergisel politikalarla desteklenerek sürdürülebilir potansiyel üretim seviyesi artırılabilecektir.

8. Kayıt dışı ekonominin azaltılmasına yönelik vergisel düzenlemelere devam edilecek, denetim sistem ve kapasitesi güçlendirilecektir. Vergi Veri Analiz Merkezi kurulması ile tahsilatta etkinliğin artırılması ve vergide kayıt dışılığın azaltılması sağlanacaktır.

9. Mükellef Hizmetleri Merkezinin etkinleştirilmesi, uygulamaya geçirilen İnteraktif Vergi Dairesi Projesi ile tüm hizmetlerin elektronik ortamda sunulması ve küçük ölçekli mükelleflerin vergi kayıtlarını elektronik ortamda tutması ile vergiye gönüllü uyum artırılabilecektir.

10. Yerel yönetimlerin vergi gelirlerinin genel vergi sistemi ile uyumunu sağlamaya yönelik çalışmalar yapılarak yerel yönetimlerin öz kaynak oluşturma kapasiteleri geliştirilecek, böylece genel bütçeye olan bağımlılıkları azaltılacaktır.

11. Enerji tüketiminde tasarruf sağlanması, iklim değişikliği ve çevre kirliliği ile mücadele edilmesine yönelik vergi politikaları çalışmalarına devam edilecektir.

12. Avrupa Birliğine katılım sürecinde müktesebata ve üyesi olduğumuz diğer uluslararası kuruluşlarca vergisel alanda belirlenen standartlara uyum çalışmalarına devam edilecektir.

13. Vergi bilincini artırmaya, mükelleflerin hakları ve yükümlülükleri ile vergi uygulamaları konularında etkin bilgilendirilmeleri yoluyla gönüllü uyumlarının artırılmasına yönelik olarak yazılı ve görsel yayınların hazırlanmasına, medya araçlarının kullanılmasına, mükelleflerin işlemlerini hızlı ve güvenli bir şekilde yapabilecekleri interaktif yazılımların hazırlanmasına, iletişim teknolojilerinin kullanıldığı hizmet seçeneklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilecektir.

2. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİ

2.1. Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Orta Vadeli Mali Plan dönemi merkezi yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı fazla hedefleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2- Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazlası

	2019	2020	2021
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-80.616	-98.106	-97.011
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-1,8	-1,9	-1,7
Faiz Dışı Fazla (Milyon TL)	36.701	49.596	74.345
Faiz Dışı Fazla / GSYH (%)	0,8	1,0	1,3

Merkezi yönetim bütçe açığının GSYH’ye oranının 2019 yılında yüzde 1,8, 2020 yılında yüzde 1,9 olarak gerçekleşeceği, 2021 yılında ise yüzde 1,7’ye düşeceği tahmin edilmektedir.

Orta Vadeli Mali Plan döneminde, faiz dışı fazlanın GSYH’ye oranının 2019 yılında yüzde 0,8, 2020 ve 2021 yıllarında ise sırasıyla yüzde 1 ve yüzde 1,3 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Merkezi yönetim bütçesinin program tanımlı gelir, gider ve faiz dışı denge hedefleri ise Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3- Program Tanımlı Bütçe Büyüklükleri

Merkezi Yönetim Bütçesi	2019	2020	2021
Faiz Dışı Giderler (Milyon TL)	843.649	964.701	1.059.508
Faiz Dışı Giderler / GSYH (%)	19,0	18,7	18,5
Gelirler (Milyon TL)	841.444	981.796	1.106.775
Gelirler /GSYH (%)	18,9	19,1	19,3
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-2.204	17.095	47.267
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	0,0	0,3	0,8

2.2. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2019-2021 döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri; makroekonomik göstergeler, temel politika belgelerinde ortaya konulan öncelikler ve kamu idarelerinin ihtiyaçları esas alınarak belirlenmiştir. Bu çerçevede bütçe giderlerinin ekonomik tasnif bazında belirlenmesinde kullanılan ve öne çıkan temel unsurlar aşağıda belirtilmiştir.

Personel giderlerine ilişkin ödeneklerin belirlenmesinde; 2017 yılında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sonrası imzalanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmeyle kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılan artışlar, enflasyon hedefleri ile kamuda istihdam edilecek yeni personel sayısı dikkate alınmıştır.

Mal ve hizmet alım giderlerinin belirlenmesinde öncelikle uygulanacak olan tasarruf tedbirleri göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca engelli eğitimi, taşınmaz eğitim, ücretsiz ders kitabı, yükseköğrenim öğrencilerine yurt temini, aile hekimliği, aşı alımları, sokak ve caddelerin aydınlatılması, şehir hastanelerinin cari giderleri gibi mevcut programların devam edeceği, hizmet genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkacak ihtiyaçlar, fiyat ve maliyet artışları, döviz kuru ve petrol fiyat tahminleri, kamu hizmetlerinden yararlanacak kişi sayısındaki artış gibi unsurlar da dikkate alınmıştır.

Cari transferlerin belirlenmesinde, başta sosyal güvenlik sisteminin finansman ihtiyacı olmak üzere, tarımsal destekleme ödemeleri, sosyal amaçlı transferler ve hane halkına yapılan transferler, KOSGEB destekleri, teşvik ödemeleri ile ihracat destekleri, trafik garanti ödemeleri, TCDD Taşımacılık A.Ş. kamu hizmeti yükümlülüğü, bireysel emeklilik sistemi, pansiyon hizmetleri, burs ve harçlıklar, beslenme yardımı, öğrenci katkı payları, engelli evde bakımı, doğum yardımı, yaşlı ve engellilerin ücretsiz taşınması gibi sosyal yardım, teşvik, destek vb. programlardan yararlanacak kişi sayısı ve maliyeti etkileyen unsurlar ile tasarruf tedbirleri göz önünde bulundurulmuştur. Memur maaşlarında toplu sözleşme süreci sonunda yapılan artışların memur emeklilerinin aylıklarında ve emekli ikramiyelerinde oluşturacağı artışlar ile emeklilere dini bayramlarda verilen ikramiyeler dikkate alınmıştır. Ayrıca vergi gelirlerindeki artış sonucunda mahalli idare paylarında da artış gerçekleşeceği varsayılmıştır.

Sermaye giderlerinin belirlenmesinde öncelikle uygulanacak olan tasarruf tedbirleri göz önünde bulundurularak başta eğitim, sağlık, ulaştırma, tarım sektörleri olmak üzere kamu yatırımlarına ilişkin belirlenen hedefler, bölgesel kalkınma projeleri kapsamında yapılacak yatırımlar ile KÖİ şehir hastaneleri yatırım giderleri dikkate alınmıştır.

Sermaye transferlerinin belirlenmesinde, Orta Vadeli Mali Plan döneminde KÖYDES, SODES, SUKAP ve Ar-Ge projelerine desteğin devam ettirilmesi öngörülmüş ve tasarruf tedbirleri dikkate alınmıştır.

Borç verme giderlerinin belirlenmesinde, KİT'lerin mali yapısı, Kredi Garanti Fonundan sağlanan kefalet tutarı, öğrenim kredisi tutarı ve öğrenim kredisinden yararlanan öğrenci sayısındaki artış dikkate alınmıştır.

Yedek ödeneklerin belirlenmesinde, yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmuştur.

Faiz giderlerinin tahmininde, borç stokunun yapısı ve seyri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki dalgalanmaların faiz giderlerine olası etkileri dikkate alınmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde 2019-2021 dönemi merkezi yönetim bütçe giderleri Tablo 4'te yer aldığı şekilde belirlenmiştir.

Tablo 4- Ekonomik Sınıflandırma Bazında Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

(Milyon TL)	2019	2020	2021
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	960.976	1.112.413	1.230.874
Faiz Dışı Giderler	843.659	964.711	1.059.518
- Personel Giderleri	247.303	283.147	312.151
- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	43.375	49.910	54.988
- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	67.551	79.082	83.100
- Cari Transferler	391.337	453.583	505.475
- Sermaye Giderleri	54.432	57.572	59.292
- Sermaye Transferleri	10.046	10.753	12.248
- Borç Verme	21.749	22.901	23.925
- Yedek Ödenek	7.866	7.764	8.339
Faiz Giderleri	117.317	147.702	171.356

Yukarıda yer alan merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranları ise Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5- Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYH'ye Oranı (%)

	2019	2020	2021
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	21,6	21,6	21,4
Faiz Dışı Giderler	19,0	18,7	18,5
- Personel Giderleri	5,6	5,5	5,4
- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1,0	1,0	1,0
- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1,5	1,5	1,4
- Cari Transferler	8,8	8,8	8,8
- Sermaye Giderleri	1,2	1,1	1,0
- Sermaye Transferleri	0,2	0,2	0,2
- Borç Verme	0,5	0,4	0,4
- Yedek Ödenek	0,2	0,2	0,1
Faiz Giderleri	2,6	2,9	3,0

2019-2021 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ye oranının 2019 ve 2020 yıllarında yüzde 21,6, 2021 yılında ise yüzde 21,4 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür.

2.3. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

Merkezi yönetim bütçe gelirleri, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim dikkate alınarak belirlenmiştir.

Tablo 6- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

(Milyon TL)	2019	2020	2021
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)	880.359	1.014.307	1.133.863
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)	756.495	887.047	1.002.506

Tablo 7- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin GSYH'ye Oranı (%)

	2019	2020	2021
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)/GSYH	19,8	19,7	19,7
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)/GSYH	17,0	17,2	17,5

2019-2021 Mali Plan dönemi sonunda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ye oranının yüzde 19,7, vergi gelirlerinin GSYH'ye oranının ise yüzde 17,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMANI

1/9/2002 tarihli ve 24863 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Borç ve Risk Yönetiminin Koordinasyonu ve Yürütülmesine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik ile borç yönetiminin temel ilkeleri;

- Makroekonomik dengeleri gözeterek para ve maliye politikaları ile uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikası izlenmesi,

- Finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en uygun maliyetle karşılanması,

olarak belirlenmiştir.

Söz konusu ilkeler çerçevesinde, merkezi yönetim bütçe açığının finansmanına yönelik olarak stratejik ölçütlere dayalı borçlanma politikaları yürütülmektedir.

2019-2021 döneminde de aşağıda sıralanan stratejik ölçütler vasıtasıyla orta ve uzun vadede piyasa risklerinin kontrol altında tutulması hedeflenmektedir.

- Likidite Riski: Nakit ve borç yönetiminde oluşabilecek likidite riskinin azaltılması amacıyla güçlü nakit rezervi tutulması ve ortalama vadenin piyasa koşulları elverdiği ölçüde uzatılarak vadesine 12 aydan az kalmış senetlerin borç stoku içindeki payının azaltılması,

- Faiz Riski: TL cinsi borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli enstrümanlarla yapılarak gelecek 12 ayda faizi yenilenecek senetlerin borç stoku içindeki payının azaltılması,

- Döviz Kuru Riski: Borçlanmanın ağırlıklı olarak TL cinsinden yapılması.

Söz konusu stratejik ölçütlerle uyumlu olarak hazırlanan finansman programı çerçevesinde, iç borçlanma stratejileri, ihale duyuruları gibi borçlanma işlemlerine ilişkin bilgiler düzenli olarak kamuoyuna açıklanmaya devam edilecektir. Ayrıca ikincil piyasada sağlıklı bir verim eğrisinin oluşması ve likiditenin sağlanmasına yönelik olarak senetlerin azalan vadelerde yeniden ihraç edilmesi politikası sürdürülecektir.

2019-2021 dönemine ilişkin AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının seyri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 8-AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stokunun GSYH'ye Oranı (%)

	2019	2020	2021
AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku/GSYH	28,5	28,2	27,2

AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının 2021 yılı sonunda yüzde 27,2 seviyesine düşürülmesi hedeflenmektedir.

4. KURUMSAL ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI VE BÜTÇE SÜRECİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

4.1. Kurumsal Ödenek Teklif Tavanları

5018 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi gereğince, söz konusu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin ödenek teklif tavanları ekli tablolarda yer almaktadır.

Kamu idarelerinin ödenek teklif tavanları belirlenirken, makroekonomik göstergeler ile Orta Vadeli Programda belirlenen politika öncelikleri, kamu idarelerinin ihtiyaçları ve yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler dikkate alınmıştır.

4.2. Bütçe Sürecine İlişkin Hususlar

2019, 2020 ve 2021 yılları bütçe teklifleri 5018 sayılı Kanununun 15, 16, 17 ve 18 inci maddelerine uygun olarak çok yıllık bütçeleme anlayışı ile uyumlu bir şekilde hazırlanacaktır.

Çok yıllık bütçelemenin başarılı bir şekilde sürdürülmesi, bütçe uygulamalarında kamu idareleri arasında gerekli işbirliği ve eşgüdümün sağlıklı bir şekilde yürütülmesine bağlı bulunmaktadır. Bütün kamu idareleri, önceki dönemlerde olduğu gibi 2019-2021 yıllarını kapsayan çok yıllık bütçe döneminde de aynı anlayışla hareket edeceklerdir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberindeki esas ve usuller çerçevesinde 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini hazırlayacaklar ve **15 Ekim 2018** tarihine kadar kesinleşen bütçe tekliflerini Hazine ve Maliye Bakanlığına teslim edeceklerdir.